

punkt for punkt citeres de forskellige forskeres opfattelse af, hvor stor afvigelsen nu var i dette tilfælde. Hvis Ekblom og Lauritz Weibull alligevel tager fejl, hvorfor så beskæftige sig med deres vildfarelser? Videnskab består ikke i at citere alt, hvad der forud er skrevet om emnet. Det består i at vælge kvalificeret imellem det, og så naturligvis føje noget nyt til.

Der er også gode ting i Jørgensens arbejde, men de kommer ikke til deres ret blandt alt det umetodiske og dilettantiske.

Niels Lund

TORRE NYBERG, HANS BEKKER-NIELSEN, NIELS OXENVAD (red.): Knuds-Bogen 1986. Studier over Knud den Hellige. Fynske Studier XV. Odense, Odense Bys Museer, 1986. 191 s.

Nihundredåret for drabet på Knud den Hellige blev fejret på passende vis med udgivelsen af denne meget smukke og velillustrerede bog. Markeringen var ikke blot passende, fordi det nu lige var et rundt år, men også fordi forskningssituationen i 1980'erne, ikke mindst efter Carsten Breengaards disputats *Muren om Israels hus* (1982), måtte gøre det naturligt at tage kongen og hans efterliv op til nyvurdering i alle deres aspekter.

Det er da også Breengaard, der åbner ballet med den æggende titel *Det var os, der slog kong Knud ihjel!* I alt væsentligt er artiklen en gentagelse af standpunkterne i disputatsen med dens opgør med »Weibull-syntesens« opfattelse af periodens magtkampe som en strid mellem et demokratisk, kirkeligt reformparti og et tyrannisk voldskongedømme, hvor Breengaard i stedet ser kirkens indpasning i det traditionelle slægtssamfund og indførelsen af et kongeligt værn for samfundets svage som det centrale. Den mere sammentrængte form gør det dog tydeligere end i disputatsen, at Breengaards ekstreme revisionisme fører ham ud i en uholdbar kildeharmonisering i retning af at bortforklare enhver antydning af kritik af Knuds kongegerning i de middelalderlige beretninger.

Erling Albrechtsens nyoversættelse af Ælnoths krønike (1984) er genoptrykt, fulgt af litteraturhistorikeren Preben Meulengracht Sørensens syn på historikernes brug af de middelalderlige beretninger. Elisabeth Kofod-Hansen giver et katalog med kunsthistorisk kommentar over Knud den Hellige i middelalderlige kalkmalerier og træskærerarbejder. Artiklen bliver sat i perspektiv af Curt Wallins gennemgang af vor viden om Knudskulten i Lund, men i endnu højere grad af Thelma Jexlevs redegørelse for brugen af kongens helgendage i middelalderens brevdateringer, som viser, hvor meget kulturhistorisk stof, der ligger gemt i disse lidet påagtede udenværker i diplomerne. Det samme kan siges om Nils G. Bartholdys artikel om Sankt Knud Konge og liljen som motiver i middelalderlige og eftermiddelalderlige segl.

Helgenkongens eftermæle i de første efterreformatoriske århundreder er genstand for de to næste artikler, Rita Pedersens om to 1500-tals viser og Anne Riisings om to tekster fra 1697 og 1794. Isabella Tkocz og Kaj R. Jensen lader os i et kort glimt møde manden selv i form af en antropologisk undersøgelse af det skelet, som vistnok er Knuds. Jens Velle leverer en grundig og rigt illustreret gennemgang af fundhistorien omkring de to helgenskrin i Odense Skt. Knud; blot

kan man beklage, at Vellev har valgt ikke at resumere de tidligere forskningsdiskussioner om, hvem der er hvem af de ukomplette skeletter i de to skrin. Læseren må gå andetsteds hen for at finde argumentationen for, at det sandsynligvis er kong Knuds skelet, de to antropologer har undersøgt.

Georg Søndergaards afsluttende bidrag om brugen af personnavnet Knud fra 1100-tallet til vore dage afslører ikke særlig opsigtsvækkende variationer.

Det er et smukt og værdigt minde, man her har sat kong Knud. Men man savner i visse henseender et videre udsyn. Kan Gregor VII's breve til Harald Hén tolkes så konkret, som Breengaard gør, uden at analysere dem i sammenhæng med reformpavens øvrige korrespondance? Kan 1085-gavebrevet til Lunde-kirken bære de konstruktioner, der bliver bygget på det, uden en nøje sammenligning med privilegeringen af kirken i Nordeuropa generelt i denne periode? Er det en luthersk bias, der gør, at den ikonografiske analyse i så ringe grad tager hensyn til kirkekunstens sammenhæng med liturgien? Og hvorfor er der ikke en artikel, der ser Knuds hagiografi i relation til andre nordeuropæiske, højmiddelalderlige kongehelgener – et emne, der har været genstand for en ganske livlig forskning i de senere år?

Der er fortsat mange forskningsmuligheder omkring Knud den Hellige. *Knuds-Bogen* er et godt udgangspunkt for den, der vil tage fat på dem.

Michael H. Gelting

BERTIL WIBERG (udg.): Bistum Roskilde und Rügen. Roskilde, Roskilde Stiftsblad, 1987. 156 s. Ill. 100 kr.

Set fra faghistorikerens synspunkt forekommer symposieberetningen »Bistum Roskilde und Rügen« måske en lidt uvant blanding af artikler af arkæologisk/historisk art og mere religiøst betingede indlæg. Ikke desto mindre indeholder bogen bidrag, der må anses for særdeles relevante for fagmanden, og det må i høj grad hilses velkomment, at man har magtet at etablere et symposium på tværs af politiske og faglige skel.

Mødets emne var Rügen, først og fremmest som del af Roskilde bispesæde, altså fra Valdemar den Stores erobring af øen til reformationstiden. Allerede her viser de forskellige forskningstraditioner sig; i de tyske indlæg dateres det danske togt til 1168, mens danskerne har fastholdt året 1169!

Norbert Buske giver i artiklen »Rügen i spændingsfeltet mellem danske, slaviske og tyske interesser« et historisk overblik over områdets udvikling fra de slaviske stammers indvandring i 500-tallet til den danske erobring i det 12. årh.; i sin brede orientering, med inddragelse af såvel historiske og arkæologiske som kirkehistoriske kilder, er artiklen ganske moderne i sin form, men – og dette skyldes for en stor dels vedkommende det begrænsede omfang – den lader også en hel del spørgsmål ubesvarede. Ukommenteret er f.eks. antydningen af en hemmelig overenskomst mellem kong Valdemar og fyrst Jaromar, rettet imod Henrik Løve, i tiden op mod den danske erobring af Rügen. – Fra dansk side savner man endvidere en omtale af Hellmuth Andersens undersøgelser i Alt-Lübeck, ligesom konstateringen af landsbykirken Schaprodes hedenske stiltræk